

ג'אום חתום

ספר ויקרא - החומש עשר

200

עד"ת בני ישראל - אותיות דעת

משה

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אתם ששת ימים וגו'. במפרשים עמדו על הלשון עדת בני ישראל, דבשאר מקומות כתוב בתורה דבר אל בני

שאבדו בחטאם ולהשיב להם הדעת, ונתן להם ראשית כל את השבת המשפיעה דעת בכלל ישראל, כמד"כ כי אות היא ביני וביניכם לדעת כי אני ה' מקדשכם. והשבת מביאה גאולה לעולם, כיון שכל הגאולה תלויה בדעת של יהודי, לדעת את ה', שזהו סוד הגאולה ומלאה הארץ דעה את ה', וזו סגולת השבת, לדעת כי אני ה' מקדשכם. וזה נרמז בכתוב ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, עד"ת אותיות דע"ת, שהשיב את הדעת לכלל ישראל.

ישראל, צו את בני ישראל, ומדוע כאן כתוב עדת בני ישראל. וכן להלן נאמר עוד, ויאמר משה אל כל עדת בני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה' לאמר קחו מאתכם תרומה לה', וגם בסיום הפרשה נזכר לשון זה, ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה. וראוי לבאר המשמעות בזה. וכן מצינו גם וּבְפֶרֶשֶׁת קְדוּשִׁים, דכ' דבר אל כל עדת בני ישראל קדושים תהיו, שצ"ב ענינו.

ואח"כ נתן להם את המשכן שג"כ השפיע דעת בכלל ישראל, וע"כ גם בו כתוב ויאמר משה אל כל עדת בני ישראל וגו'. וזהו מה שמצינו שענין הדעת נשנה הרבה פעמים במעשה המשכן, וכמד"כ ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה וימלא אותו רוח א' בתכמה בתבונה ובדעת, כיון שעיקר ענינו של ביהמ"ק היה להכניס דעת בכלל ישראל, וע"כ בוני המשכן השיגו את המדרגה העליונה של מדת הדעת. וכן כתוב ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה ותבונה בהמה לדעת לעשות את כל מלאכת עבודת הקדש, וכדאיתא במדרש (שמו"ר מח,ה) על אומרו אשר נתן ה' חכמה ותבונה בהמה, בהמה כתיב, שאפילו הבהמות שעסקו בעבודת המשכן קבלו דעת, וכש"כ שהאנשים הגיעו למדרגות עליונות של דעת. ולכך היו צריכים במשכן כ"כ הרבה דעת, כיון שזה היה תיקון על הפגם של חטא העגל שעל ידו אבדו ישראל את הדעת, שע"י המשכן שבה להם הדעת. וזהו מד"כ בסיום הפרשה ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה, היינו שיצאו מאת פני משה עם מדרגת הדעת שהשפיע משה לכלל ישראל.

ג"ל, דהנה עיקר ענין הגלות הוא הסתלקות הדעת, כמד"כ (ישעי' ה) גלה עמי מבלי דעת, וכמאחז"ל (ויק"ר א,ו) דעה קנית מה חסרת דעה חסרת מה קנית. ועוד אמרו (סוטה ג.) אין אדם עובר עבירה אלא א"כ נכנסה בו רוח שטות. והיינו שהדעת היא היסוד של יהודי, לדעת את ה'. והיות שזה עיקר הגלות שגלה עמי מבלי דעת לכן היתה הגאולה ע"י משה רבינו, אשר היה מדת הדעת של כלל ישראל כדאיתא בספה"ק, והוא הכניס דעת בכלל ישראל, ועי"ז גאלם מהגלות. וזה מד"א (שמג"ר ג) שהקב"ה אמר למשה אם אין אתה גואל אין זולתך גואל, כי לגאולת ישראל היו צריכים למדת הדעת. ולמדרגה העליונה של דעת הגיעו ישראל בקבלת התורה, כמד"כ אתה הראת לדעת כי ה' הוא הא' אין עוד מלבדו, שראו כולם כי אין עוד מלבדו, ואז הגיעו ישראל למדרגתם העליונה כמד"כ אני אמרתי אלקים אתם ובני עליון כולכם שנאמר על קבה"ת, שכל זה היה מכת אתה הראת לדעת, שהשיגו הדעת בשיא המדרגה. ובחטא העגל אבדו ישראל את מדרגותיהם במדת הדעת, וכמד"כ (תהלים קו) וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב, וזהו מד"כ ויצא העגל הזה, להורות ולרמוז שכלל ישראל נפלו לגמרי ממדת הדעת שהשיגו בקבה"ת, ונהיו כעגל וכשור אוכל עשב. ולכן אחר חטא העגל אמר הקב"ה למשה ועתה הורד עדיך מעליך וגו' ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, שאבדו את כל הדעת שהשיגו בהר חורב.

ועד"ז י"ל גם מד"כ דבר אל כל עדת בני ישראל קדושים תהיו, שציווי זה קאי על קדש עצמך במותר בענינים שאין עליהם עונש, ובכדי להתקדש בענינים שאין יראת העונש מונעתו תלוי זאת רק במדת הדעת, דכאשר יהודי מגיע לדעת את ה' נוכח הוא לראות את אפסיותם של הגאות עוה"ז ואת הכיעור שבהם, וממילא נמאסים בעיניו כל הגאות עוה"ז. ולכן קודם מצות קדושים תהיו הקדים דבר אל כל עדת בני ישראל, אותיות דעת, שראשית

והתיקון לזה הוא ג"כ רק בתיקון מדת הדעת אשר היא סוד הגאולה. ולפיכך כאשר ירד משה מן ההר ממחרת יום הכיפורים שבו נתפייס הקב"ה עם ישראל על חטא העגל בקש להחזירם למדרגתם

11

ובדעה מיושבת. ובכלל כל הון דעלמא היינו גם כל הענינים הרוחניים, שאינם שוים לשעה של ישוב הדעת ודעה מיושבת. ולזה מסוגל יהודי להגיע בש"ק, שיהיה במדרגה הראויה של ישוב הדעת. ולכן כתיב ויברך א' את יום השביעי ויקדש אותו, דאיתא בראשית חכמה דפי' ויקדש אותו הוא שש"ק היא מעין ומקור הקדושה לקיים מצות קדושים תהיו, והיינו מה"ט לפי שהש"ק היא מקור הדעת, והדעת היא המקור להשגת ענין קדושים תהיו.

כל תמשיכו ע"ע דעת דקדושה ועי"ז תגיעו ממילא לקדושים תהיו. ואיתא מהאר"י הק' בענין בלק ובלעם, שב' האותיות הראשונות של ב'ליק ובל'עם הן בלב"ל, והיינו שקליפת בלק ובלעם היתה מה שהכניסו בלבול הדעת בישראל. מקור הקדושה הוא בהירות הדעת, ומקור הטומאה הוא בלבול הדעת. וכמש"כ מרן הק' מקוברין זי"ע (יסה"ע מכ"ק נג), שכל הון דעלמא אינו שוה לשעה שיהודי עומד בישוב הדעת

(2)
אב

ורענו ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם. (א) בימי קדם נמצאו חכמים, אשר שמו תהלה במעשה המצות בפועל, וחשבו כי העיקר היא כונת הלב וטהרת המחשבה, אבל מעשה המצוה אינו נחוץ כלל להשלמת האדם, ואם האדם יטהר מחשבותיו ויכוין לבו לדעת ולהבין תעלומות המצות וסתריהן, או יגיע למדרגה גדולה ונשגבה, אף אם לא יקיים המצות בפועל, כי רחמנא לבא בעי' ומחשבה לבדה מועלת. וזה הוא אמנם אורת רע שמתראוי להתרחק ממנו. כי המחשבה לבדה בלי קיום המצות בפועל לא תועיל ולא תוביל את האדם לתכלית הנרצה. ואם אמנם כי לעצמים גם המחשבה לבדה מועלת והיא רצוי' בעיני המקום, זה רק כשלא נעשה המעשה מחמת אונס, או הרצון הטוב נחשב כמעשה, ופי' שאמרו: חשב אדם לעשות מצוה ונאנס מצלה עליו הכתוב כאלו עשה (ברכות ר' ע"א), וכן אמרו מחשבה טובה הקבי"ה נצרפה למעשה (קידושין מ' ע"א). אבל לא כשמניח האדם המעשה בשאט נפש וסוֹכֵן אַךְ עַל הַמַּחְשָׁבָה וְהַכּוֹנֵה, אֲשֶׁר זֶה הוּא עוֹן מַלְיָד וְחַלְיָה לַעֲשׂוֹת בֵּן. וְעֵינַי בְּבִינָה לַעֲתִים דְּרוּשׁ מ' מֵה שְׂבִיאָר בּוֹה מֵאִמֵּר הַכְּתוּב (משלי כ' ט'): מִי יֹאמֵר זְכִיתִי לְבִי טֹהַרְתִּי מִחַטָּאתִי, מִי הוּא זֶה וְאֵינָה הוּא אֲשֶׁר יִכְלֵ לְזַמֵּר שְׂכֵהוּתוֹ אַךְ זֶךְ הַלֵּב וְטֹהוּר הָרַעְיוֹן וְהַמַּחְשָׁבָה, כִּכֵּר הַשְּׁלִיִם אֵת נַפְשׁוֹ וְהִגִּיעַ עַד תַּכְלִיתוֹ, אִף אִם לֹא קִיִּים הַמַּצּוֹת בַּפּוּעַל, כִּי הַמַּחְשָׁבָה בְּלִי הַמַּעֲשֵׂה וְהַכּוֹנֵה בְּלִי הַמַּעֲשֵׂה כִּאֵין נִחְשָׁבוּ.

(3)
הגדה
והיינו

(ב) וְדַבָּרָה אִם נִגִּיחַ כְּשֵׁמָה שֶׁהַבְּאֵנוּ, שֶׁהַעֵיִקֵּר הוּא אַךְ הָרַעְיוֹן וְהַמַּחְשָׁבָה וְהַמַּעֲשֵׂה כִּמֵּה נִחְשָׁב הוּא, לֹא יַעֲלוּ בַּמַּעֲשֵׂה הַשְּׁלִימוֹת רַק הָאֲנָשִׁים הַמַּצּוּיִינִים, אֲשֶׁר לָבֵם רָאָה חֲכָמָה וְדַעַת, וּבְכַחַם לְהַגְבִּיחַ עוֹף בַּמּוֹשְׁכָלוֹת וּבְעֵינַי, הֵמָּה יַחֲדוּ אֶל טוֹדוֹת הַמַּצּוֹת וְתַעֲלֹמוֹתֵיהֶן, לְדַעַת וְלִהְבִּין דְּרִי עוֹלָם, וְיִתְקַדְּשׁוּ בּוֹה; אֲבָל הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים, אֲשֶׁר לֹא הִגִּיעוּ לַמְּדֻרָגָת

הָעֵינַי לְהַעֲמִיק בְּדִיעָה וּבַמּוֹשְׁכָלוֹת, סָגַר עֲלֵיהֶם הַדֶּרֶךְ לְזִכּוֹת נַפְשָׁם וּלְטַהֲרָה, וְיִשְׁאָרוּ אִפּוֹא מִבְּחֻץ, מִבְּלִי אֲשֶׁר יִכְנָסוּ אֶל פִּרְדָּם הַשְּׁלִימוֹת. אֲמָנָם אִם נֹאמֵר שֶׁנֶּסֶם בַּמַּעֲשֵׂה לְבַר, בַּעֲשׂוֹת הָאָדָם מַצּוֹת ה' בַּפּוּעַל, בְּלִי אֲשֶׁר יִרְכַּה בְּעֵינַי וּבַמּוֹשְׁכָלוֹת, יַעֲלֶה בַּמַּעֲשֵׂה הַקּוֹדֵשׁ, או כִּל הָעַם, כְּקַטְנִים כְּגֹדוֹלִים, בְּכַחַם לַעֲשׂוֹת חֵיל וְלִהְשַׁתֵּלֵם בַּעֲבוּדַת ה'. וְעֵינַי בְּבִינָה לַעֲתִים דְּרוּשׁ לִיד מֵה שְׂבִיאָר מֵאִמֵּר קִהַלְתָּ (י"ב, י"ג): סוֹף דְּבַר הַכֵּל נִשְׁמַע אֶת הָאֱלֹהִים יִרָא (ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם, שבא להוהיר, שלא נחשוב, שדי להעמיק עיון בדעות ובמושכלות, רק יש לירא את ה' ולשמור מצותיו, לעשות בפועל, כי זה כל האדם, כלומר בדרך זה כל אדם, באין הבדל יָדוֹת, יִכְלֵ לְהִגִּיעַ לַתַּכְלִית הַשְּׁלִימוֹת, בַּעוֹר אֲשֶׁר עָיִ הָעֵינַי וְהַמַּחְשָׁבָה, רַק הַגְּדוֹלִים וְהַמּוֹבְחָרִים שְׁבַעֵם בְּכַחַם לַעֲשׂוֹת חֵיל וְלַעֲלוֹת בַּמַּעֲשֵׂה הַקּוֹדֵשׁ, אֲבָל כִּלְלוֹת הָעַם יִהְיֶה חֲשָׁכִים וְאֵין נֹגַהּ לוֹ.

(ג) וְזֶה שֶׁאֵמֵר גַּם הַכְּתוּב שֶׁלִּפְנֵינוּ: וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְתֵּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי מֹשֶׁה הִקְהִיל אֶת כָּל הָעֵדָה, וְאֵת כָּלֵם, בְּאֵין הַבְּדֵל וּפְדוּת, אֵין וְתִכֵּן לַעֲשׂוֹת חֵיל בַּעֲבוּדַת ה'. אֲבָל בְּאִיּוֹהוּ אֹפֶן הִגִּיעַ לְשִׁאִיפְתּוֹ זֹאת הַנִּכְבְּדָה? וַיֹּאמֵר לָהֶם: אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צוּה ה' לַעֲשׂוֹת אֵין אֵין אֵין, כִּי הָעֵיר לְמוֹסֵר אֲנִים, שֶׁהַשִּׁי צוּה הַדְּבָרִים לַעֲשׂוֹת אֵין אֵין, לְקִיִּיִם בַּמַּעֲשֵׂה וּבַפּוּעַל, וְלֹא אַךְ בְּעֵינַי וּבַמּוֹשְׁכָלוֹת, וּבַמַּעֲשֵׂה הַמַּצּוֹת כָּלֵם שְׁוִיִם לְטוֹבָה וְלֹא יִסְקַד מֵהֶם אִישׁ כַּדְּבָרֵינוּ לְמַעֲלָה.

(ד) ומה יקרו הדברים האלה בביאור דברי הירושלמי (שבת פ"ד ה"ג):
 והסיר ה' ממך כל חולי (דברים ז'), ר"א בן יעקב אומר ז"ה
 הרציון. כי מקור כל חילי האדם וחטאתיו היא הדיעה הנפסדה הוואת
 שהציקר הוא הרציון והמחשבה, והמעשה בלתי נחשב הוא, כי אם כן
 הוא אין דבר שיגדר בעד האדם שלא יעשה וילך אחר האות נפשו, כי
 ליאמר די לי כי חכמתי ומצאתי און לי בדיעה ובמושכלות, וכן אמנם ראינו
 בהרבה מחכמי קדם, שבדיעה ובמושכלות התנשאו למעלה ראש, ובמעשה
 הצמיקו שחת וירדו עד תהום תאונת גבונות ונשחתות (ובלעם חכם של גוים
 יוכיח); אמנם מי שמכיר ויודע, כי לא הרציון הוא הציקר, רק
 המעשה הממשי של המצות וקיומן בפועל, או המצות הנה כתריס
 ואשר ישמור אותו לכל יטה מדרך הטוב וללכת עקלקלות. וזה שהעמיס ר"א
 בן יעקב בהבנת דברי הכתוב: והסיר ה' ממך כל חולי - זה הרציון.
 כי השיי יסיר ממך הסיבה הכללית המביאה לידי כל החלאים, חילי
 נפש ומכאוביה, ומה היא הסיבה הזאת? זה הרציון, כלומר הדיעה, שהרציון
 לבד מספיק להשגת השלימות וההתפתחות הרוחנית של האדם, אשר הדיעה
 הזאת היא שורש מורה ראש ולענה ומקור נפתח לכל חסא עון ופשע, וכאמור.

(4) פ"ד

מעפרהים בשם ר' יוהסיר ה' ממך כל חולי וזכרי
 שריפה. ר' חונה וחני לה בשם ר' אלעזר בן
 יעקב והסיר ה' ממך כל חולי זו רעיון דא"ר
 אליעזר ינתן עול ברזל על צוארך זה רעיון. א"ר
 אבון והסיר ה' ממך כל חולי זה יצר הרע
 שראשו מרוק וסופו בר. רבי תנחומא בשם רבי
 אלעזר רבי מנחמה בשם רב והסיר ה' ממך כל
 חולי זה המרה.

סביב לר"ס מס נתקנס ענין ידע ענין
 כשר. בחימות רגוף: כפטיש
 שטופט בעלמו מלמחר חזיק גוש:
 זה שריפה. בחימות רבה כשריפה:
 זה רעיון. מלשון ורעיון על משכנך
 סליקו. וזו היא המעשה המושלת
 והכלולה אשר אלם משיס אל לפי
 כפטיש: ונתן עול ברזל וז"ל רעיון
 שחול דומה לשול ברזל הנחמן על האל
 וז"ל לו נפשות אלה ואלה כך הוא זה
 שמתקן, כרטיטו חינו יודע היכן

(5) ירוש' ש"א פ"ד ה"ג

וקל-הנשים אשר נשא לכן אהנה בטקפה קו אה-העזים: (לה, כו)

וכל הנשים אשר נשא לכן אהנה בחכמה פו את העזים... וחכמה יתירה היתה כאן
 (שבת עד). ולמה היה צורך בחכמה יתירה? ויש לומר דהנה נשים אינן מצוות על מלאכת
 המשכן, כי מצות עשה שהומן גרמא נשים פטורות ממנה. ובניין המשכן היא מצות עשה
 שהומן גרמא כי אינו דוחה שבת. וגדול המצוה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה
 (קידושין לא). לכן עשו הנשים בחכמה שטו על העזים, שזו עבודה שכלאחר יד, ולגביה
 יש רק איסור שבות, ואינו שבות במקדש, ואס"בן אפשר היה לעשות עבודת משכן זו גם
 בשבת, וחלה המצוה להיות מצות עשה שהומן גרמא, ממילא נשים חייבות בה ומצוות
 עליה, וזו היתה החכמה היתירה. ר' חיים ולגר, בשם אדמו"ר ר' יחיאל מאיר מאוסטרובצה

(6) ש"א פ"ד ה"ג

(7) דה"ב פ"ד ה"ג

ועשה בצלאל ואהליאב. תבונם אונקלס
 ועבר נראה צ"ל ויעבר לשון עתיד
 כמו ואמר פרעה לבני ישראל דהכוונה
 לעתיד שיאמר פרעה על בני ישראל כי
 וזו מהפך מעבר לעתיד כן ועשה היוו הוא
 מהפך מעבר לעתיד ונת המשך לפסוק
 הקודם, מלא אותם חכמת לב לעשות וכו'
 שיעבדו בעתיד את כל מלאכת עבודת
 הקודש לכל אשר צוה ה'. ומה שנעשה
 המימנים לסמו סימן ל"ו אשר כפי הנראה

משמע שזהו התחלת הענין אינו יכול
 להוציא מן הכוונה הפשוטה שמשמע שזה
 שייך להפסוק שלמעלה כמ"ש, וסדר
 הפסוקים יעידו על הכוונה האמתית כי
 בפסוק שאח"ז כתוב ויקרא משה אל בצלאל
 ואהליאב וכי אפשר לעשות קודם שנקראו
 אליו וע"כ צריך לומר שהכוונה הוא שיעשה
 נבן כתוב מפורש בהאבן עזרא. (מאת
 הרה"ג הצדיק ר' נטע צבי ווייס בשם
 רבינו זצ"ל).

לשון עיון כמו (שבת לו) ועשה בצלאל
 ואהליאב ואיכה לפדו"ש לשון רש"י
 כמו ועשה ה' להם וגו' (דברים לו):

ל"ו (א) ועשה בצלאל. בצלאל פירוט סוף יעשה סוכד וירס סוף וסליאב (פס"ג). והצ"ע
 ויעבר בצלאל, כי פסוק זה פירוט סוף יעשה סוכד וירס סוף וסליאב (פס"ג). והצ"ע
 יעשה בצלאל ויר וסליאב פירוט סוף יעשה סוכד וירס סוף וסליאב (פס"ג). והצ"ע
 סוף יעשה סוכד וירס סוף וסליאב (פס"ג). והצ"ע
 יעשה סוכד וירס סוף וסליאב (פס"ג). והצ"ע

(8) ירוש' פ"ד ה"ג

[ב] ביום החדש הראשון באחד לחדש
תקים את משכן אהל מועד.
כתוב בפרשה שלש פעמים לשון הקמה: א' -

"תקים את המשכן". ב' - "הוקם המשכן"
(להלן פסוק יז), ג' - "ויקם משה" (להלן פסוק
יח). ואמרו רז"ל, שהיו ישראל וכל חכמי לב
מקימים את המשכן, ולא יכלו להקימו. אמר
הקב"ה: עסק אתה בהקמתו, והוא עומד
מאליו, שנאמר "הוקם", מאליו משמע ויקרא
רבה נבדל. ויש בזה רמז לכל המעשים אשר
האדם עושה, כי קצרה יד האדם להשלימם
החל וגמור, אלא האדם הוא המתחיל וה'
יגמר על ידו. וכן אמרו רז"ל כנגד היצר הרע,
אלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו אינו יכול לו
וכו' (קידושין ל:). וצוה שמהיה הקמת המשכן
על ידי משה, מסכים לדברי המדרש האומר
שהעולם נברא בזכות משה, שנאמר
"בראשית ברא אלהים" (בראשית א,א),
בזכות משה שנקרא ראשית, שנאמר: "וירא
ראשית לו" (דברים לג,כא). ואם בן דומה כאלו
משה הקים את העולם, כך המשכן שהיה בנוי
בתבנית העולם הוקם על ידי משה, וכמו
שבראשית ברא העולם, כך ביום החדש
הראשון הוקם המשכן. ולדעת רז"ל (תורת
כהנים שמיני א.) היה יום זה שמיני למלואים,
ולאחר יום נטל עשרה עטרות: ראשון למעשה
בראשית וכו', עין בילקוט פרשת שמיני
(תקכ).

ובישלשה הקמות אלו, אמרו מקצת
מפרשים שהם כנגד שלשה
מקדשים. ויש לי פדמות ראיה לדבריהם, כי
מקדש ראשון ושני היו תלויין בזכותם של
ישראל, כי מתוך הזכות והתשובה זכו לבנין
זה, על כן נאמר "תקים" ו"יקם", כי זה מדבר
בהקמה התלויה בפעלה אנושית. אבל מקדש
שלישי אינו תלוי בזכות, שהרי אפלו ברור
שפלו חיב יכא הגואל, ואם בן אינו תלוי
בפעלה אנושית, אלא מאליו יבנה, לכך נאמר
"הוקם", מאליו משמע.

9
אסא
מטרה

10
כפ
יקר

(לב) ותכל כל עבדת משכן אהל
מועד ויעשו בני ככל אשר צוה
ה' את משה. הסדר הוא הפוך, והיה
צ"ל: ויעשו בני ככל אשר צוה ה'
ואח"כ: ותכל כל עבדת משכן אימ"ו?
וראיתי מפרשים, שויעשו בני ככל אשר
צוה ה' את משה קאי על שאר מצות
האמורות בתורה. אבל באופן הזה קשה.
למה דוקא אחרי כלות עבודת המשכן
קיימו מצות ה' וי"ל ע"פ מה שאמרו,
מצוה גוררת מצוה ועברה גוררת עברה,
היינו שהאלהים ברא את האדם ישר
ושקול, כאמור: "החיים והמות נתתי
לפניך... ובחרת בחיים" (דברים ל').
שמכיון, שכחות הטוב והרע שקולים
באדם, הרי בידו טובו לבחור בחיים
הנצחיים. אבל כשהאדם עושה מצוה הוא
מכריע איך לכף זכות, ר"ל מגביר בו את
כחות הטוב, וקיום מצוה שני קל לו
יותר, וכן הוא ת"ו להיפך, שאחרי שעבר
עברה א' והגביר בעצמו את כחות הרע,
הרי עלול הוא ביותר לעבר על עברה
שניה. והנה אחרי קבלת התורה הגבירו
בני בעצמם את כחות הטוב והקדושה
ונעשו לבני עליזין וקשה היה להם
לחטא. אבל אחרי אשר נתגבר עליהם
יצרא דע"ז, ועשו את העגל, קשה הי'
עליהם עכשיו לקיים את מצות ה', קשה
בכפלים, שהרי ע"ז טמאה ומטמאה
ומסירה את לב עובדיה מאת ה', ורק
אחרי כלות בנין המשכן שכיפר על
מעשה העגל, — חוקל על ישראל לקיים
מצוות ה', וזה שנאמר כאן: "ותכל כל
עבדת משכן אהל מועד ויעשו בני ככל
אשר צוה ה' את משה", קיימו את כל
התורה אשר שם משה לפניהם, כי אפשר
הי' להם להתגבר על היצר.

11
ר"ע 10 כ"א

... פי נמי - דמיכני בתמיס סינג נסיקעת חתמה וזהו היה ווא
קביה דכנילה היוי נכנה דק"ל ככניעות (דף ס"ה) דלון בנין בית המקדש כנילה דכתיב וכוונס הקים ולא דחמיסר טראו י"ש דק"ל ככניעות
(ס"ה) דלון בנין צ"ה דוכה י"ש ד"ה בנין הכניו כד"ה חלל מקדש חמיר טאט מלפני בני ומכילא דוא יגלה ויבא משמים שלל (כ"ה)
(ט"ו) מקדש ה' בנין יקון: כמיסר ל' יסודי: חיה טעה טעה כ' יסודי טעה טעויה קאמרו דורס חרבו דרס נב היה כ"ה

4

הכח של החדשות היה להם שיכות להמלכות
האלו, וזיזתה, לפי מה שאמרנו ש"ע"י המאמר של
החודש הזה לכם נחבנו בניי לעם, אז היו יכולין
לקבל הזיווי, שמקודם הולכרו להיות עם ה' בכדי
לעשות הזיוויים האלו.

12
 711
 738

6 כתיב (בראשית ב' ז') ויפח באפיו נשמת
חיים ויחי האדם לנפש חי, ופירש התרגום והיה
באדם לרוח ממללא, והלשון בזה"ק למלל קדם
ה', כי עיקר השיבות האדם על שאר הנבראים
הוא בכח הדיבור. ומעלת הדיבור הוא כי הדיבור
נקרא החגלות עומק הלב, מה שבא לידי גלוי
כוחות הפנימיים של האדם, ותכלית בריאת
האדם היא שהאדם יוליא כבוד שמים מהבריאה,
ולגלות הכבוד שמים לכל, וזהו כח הדיבור שיש
באדם. ולכן מלינו דאיתא בזה"ק (בפסח אליהו)
מלכות פה תושבע"פ קריין לה, כי פה נקרא
מלכות, היינו סוף ההתגלות כשבא לידי גלוי, כי
ישנן דברים המולידים את המחשבה, וממחשבה
בא לידי דיבור, והדיבור הוא הגמר, ולכן מלינו
הלשון פה גומר, שהדיבור הוא התגלות הלב,
וכלשון החוצה הלצות שהדיבור הוא קולמוס

הלב, וזהו תכלית הדיבור של האדם, שיבוא לידי
 התגלות כבוד שמים, וכן כתב רש"י (שמות ז' א')
 כי ל' נבוא הוא מלשון דיבור, שמשמיע לעם דבר
 ה' ודברי תוכחות, והוא מלשון ניב שפחים,
 20 וה' עיי"ש, כי עיקר יסוד הדיבור הוא לדבר דבר ה',
ולכן נבוא שמדבר דבר ה' נקרא בל' דיבור, כי הוא
שיך להעלם דיבור שבשבילו נברא האדם. וכן
איתא במדרש שאד"ר אמר לכל הבריאה לנו
נרננה לה, כי זהו עיקר תכלית בריאת האדם
21 שיוליא מן הכח אל הפועל הכבוד שמים שיש
בהבריאה.

ידוע מספ"ק בשם הו"ב"ק כי במגלים היה
הדיבור בגלות, והכונה בזה, כי הפנים ומלפון
הלב של כלל ישראל היה בגלות, כי הלב של כלל
22 א ישראל הוא הלב לבני וחלקי חלקים, כי צעת שלא
בא לידי גלוי הכבוד שמים שיש בהבריאה, אז
נקרא שהדיבור הוא בגלות, וכן אמר דוד המלך
ע"ה הוליאה ממסגר נפשו להודות את שמך
(תהלים קמ"ב ח') שבצעת שהנפש היא בהסגר,
44 א"א לבוא לידי גלוי הכבוד שמים, ולכן החפלא
דוד המע"ה הוליאה ממסגר נפשו, שיהא ציכולת
הנפש לבוא לידי גלוי, ואז להודות את שמך, שאז
יהא ציכולתו להודות להשוי"ת, ולגלות כבוד
שמים. וכמו שבחמילת בריאת האדם, ב"ר"ח ניסן,
46 ה' הויפח באפיו נשמת חיים, והוא כח הדיבור
שניתן להאדם, כן במגלים ציוס הזה, כשהיה
בריאת והתהוות עם ישראל, בפרשה של החודש
הזה לכם ניתן להם כח הדיבור, ויליא הדיבור
מהגלות.

51 קרובן פסח מלינו שיש לו שיכות עם כח
הדיבור, וכדאיתא בספרים של פסח הוא פה
סת, שער אז היה הדיבור בגלות, יבפסח ילא מן
הגלות, ש"ע קרבן הפסח נחקרבנו להשוי"ת שיהיה
ציכולתם להודות להשוי"ת, יהיה יוליא מן המסגר

כתיב ויקם מלך חדש, ואמרו חז"ל (שמו"ר
פ"א י') רבני פתחין פתחא להאי קרא (הושע ה'
ז') ביה צגדו כי ציוס זרוס ילדו עתה יאכלם חדש
את חלקיהם, ללמדך כשמת יוסף הפרו צריח
מילכ אמרו נהי מזריים וכו' לקיים מה שנאמר
פ עתה יאכלם חדש את חלקיהם, מלך חדש שעמד
חדש עליהם גזירותיו, ע"כ, ומפרש חידושי
הר"מ ז"ל דברי המדרש, (ע"י שפ"א שמות
חל"א), כי קשה להמדרש איך בא להמלריים

הכח של החדשות, ויקם מלך חדש, ואמרו שחדש
11 גזירותיו, ולא ידע את יוסף—ואמרו חז"ל עשה
עלמו כאילו לא ידע, ומנין בא למלרי כח
ההחדשות השייך לישראל, כי אין כל חדש תחת
השמש, ורק ש"ע שג"י היה חסר להם כח
ההחדשות ואמרו נהי כמלריים, עיי"ל נעלו הם
הרוח החדשות, כי צעת שיוודת למטה רוח
החדשות עבור כלל ישראל, אם אין כלל ישראל
משחמשים צה נוטלים אותו הכח אומה"ע, וזהו
כונת המד' עתה יאכלם חדש את חלקיהם,
שהמלריים אכלו את חלק החדשות השייך
לישראל.

גאולת כלל ישראל היה כשבאו להם שוב
הרוח של החדשות, והתחלת הגאולה היתה
הפרשה של החודש הזה לכם, שהגלות התחיל
צעת ויקם מלך חדש, כשהמלריים נעלו כח
28 ההחדשות מז"י, וכשנאמר להם החודש הזה
לכם היה התחלת הגאולה, שבא להם בחזרה כח
ההחדשות, כי צעת שאמר להם משרע"ה את
הפרשה של החודש הזה לכם, הדבר ה' הביא
בהם רוח החדשות. ולכן יש ה"א להתחיל
31 בהמורה של סיפור יל"מ מר"ח, כמו שאומרים
בהגש"פ יכול מראש חודש, (והגידו חסידים כי
ה"א בגמ. אמת.) כי ציוס ר"ח היתה התחלת
הגאולה ע"י קריאת הפרשה, שהביא בחוכם רוח
החדשות.

36 בניסן נברא העולם במעשה, וכדברי התוס.
בראש השנה שאלו ואלו דברי חלקים חיים, ותשרי
הי' במחשבה ובניסן במעשה, ובראש חודש ניסן
נברא אד"ר, וציוס הזה היה ה', ויפח באפיו
נשמת חיים", וציוס הזה שבו היה בריאת האדם,
41 ה' ה' הבריאה של כלל ישראל, שנעשו מאין ליש, לעם
ה', וכמו שאיתא בכוזרי, שהמלך כוזרי שאל אותו
איך היה ילידת כלל ישראל, ואמר לו שיה' צעת

אחת, והקשה לו איך שייך דבר כזה ות' כי היה
 צעת אחת כי היה כמו בריאה חדשה של בניי
 46 והתהוות מאין ליש, שבצעת שנאמר להם החודש
 הזה לכם, זה הדבר ה' היה כמו מאמר יהי אור,
 ההפחת רוח חיים צבני ישראל, ואז נחבנו לעם
 ה'.

פרשה זו של החודש הזה לכם נאמרה
 57 אבהקדמה להלויי של קרבן פסח, ובפסטיח
 מפרשים כי בכדי שידעו סדר הימים, ואחיה יוס
 הוא עברה לחודש, היה צריך לקציעות החדשים
 מקודם, אצנ באמת הפרשה של החודש הזה לכם
 היא ההדמה להלויי של קרבן פסח, שרק ע"י

גדליהו

פרשת החדש

אור

3

התחדשות, וכמאמר הכתוב לצ טהור ברא לי אלקים ורוח נכון חדש בקרבני. ולכן צריך כל אחד להכין עצמו לקבל הרוח ההתחדשות.

שיהי' זיכולתם לזכר כבוד מלכותו ית' בעולם, ובגנני. (פסחים פה:) כזיתא פסחא והילולא פקע איגרא, רואים אנו כי אמירת ההלל שייך לקרבן פסח, כי ע"י הקרבן פסח יונח הדיבור מהגלות, ונתקיים ה"הוילאה ממסגר נפשי", ואז יכול לומר הלל. וזכו הקדמה פרשת החודש לקרבן פסח, ש"י הפרשה של קידוש החודש, ה"זיפה באפיו נשמת חיים", וכלו בניי לעשות אח"כ הקרבן פסח.

צריך האדם לעשות הכנה מיוחדת להיות מוכן לקבל רוח ההתחדשות, ואין לו לסמוך שנקריאת הפרשה לחוד די לו, כי צריך להכין הכלים לקבל הרוח ההתחדשות שיוצא בקריאת הפרשה, ודבר זה למדנו מק"ו מבני ישראל בארץ מצרים, ששמעו את הפרשה מפיו של משה רבינו ע"ה, וזודאי פעל הרבה יותר מקריאת הפרשה בזמנינו, והי' שכינה מדברת מתוך גרונו, ואעפ"כ אחר קריאת הפרשה מתו בני ישראל בג' ימי אפילה, וכמו שאמרו חז"ל על הפסוק וחמשים עלו בניי, אחד מחמשה ילאו וד' חלקים מתו בג' ימי אפילה, שאלו האנשים לא היו ראויים לקבל הרוח ההתחדשות, כיש שאנו צריכים לעשות הכנה לקבל ההתחדשות שצאה במחנה ממרום לכלל ישראל.

ובכל שנה צעה קריאת הפרשה נחזור הפחת רוח חיים בכלל ישראל, וכדאיחא בספרים שהקריאה מטורר הזמן, ובפרט כשאז במצרים ע"י קריאת הפרשה של החודש הזה לכם הי' ההתחדשות בבני ישראל, זודאי יכולין לזכות לברוח התחדשות ע"י קריאת הפרשה, ויכולין להחיל מחדש לעבודת השי"ת, אך צריכין הכנה לקבל ההתחדשות, ואולי זה הכונה צמה שאמרו שהקדים פרשת פרה לפרשת החודש מפני שהיא עברתן של ישראל, שצריכין עברה לקבל הרוח

(C)